

13 juli 2025

WIJ WILLEN EEN KONING!

1 Samuël 8

1 Samuël 8 vertelt een best aparte geschiedenis, waarbij je – als je er over na gaat denken – mogelijk nog meer vragen krijgt dan antwoorden: wat gebeurt er nu precies? Wat is er aan de hand? En waarom? ... Even kort samenvatten: de oudsten - degenen die in Israël aan het hoofd stonden – gaan gezamenlijk naar de profeet Samuël toe. Zij hebben als verzoek aan Samuël: 'stel over ons een koning aan, zoals ook de andere volken hebben.' Samuël, die een tijdje geleden zijn zonen tot richters heeft aangesteld, ervaart dit verzoek als een dolkstoot en hij gaat ermee naar God toe. Maar God zegt tegen Samuël: trek het je niet persoonlijk aan, want het gaat om *Mijn Persoon* Die ze hiermee raken. 'Ze hebben niet jou verworpen, maar Mij'. En terwijl God aan Samuël duidelijk maakt wat dit verzoek met Hem doet, geeft Hij Samuël tegelijkertijd de opdracht: 'doe hen, wat zij vragen.' Krijgen ze dan toch hun zin? Of heeft God er geen zin meer in? Zeg het maar. In ieder geval: Samuël gaat terug naar deze stamleiders, hij wijst hen op alle nadelen die aan een koningschap kleven, maar de oudsten zijn vast overtuigd: we moeten en zullen een koning hebben. En zo eindigt de geschiedenis.

Ik wil eens wat dieper met u naar deze geschiedenis kijken. Helemaal deze geschiedenis begrijpen, dat zal ons waarschijnlijk niet gaan lukken. Want: waarom had Samuël opeens zijn zonen aangesteld en is hij zo geraakt door het verzoek van de leiders? En waarom willen die leiders een koning? En waarom vindt God dit zo kwetsend, maar tegelijkertijd ook weer goed? Alle theologen komen er ook niet met elkaar uit, dus dat gaan wij met deze preek ook niet redden, denk ik. Maar ik vind dat eigenlijk juist ook wel bemoedigend, want: is dit niet met heel veel dingen het geval? Of het nu om het kerkelijk leven gaat, of om je gezin, om de politiek, of welke situatie dan ook: het is vaak niet helemaal duidelijk wat er nu gebeurt..., er lopen heel veel lijntjes door elkaar... en er spelen ondertussen ook allemaal dingen op de achtergrond. En hoe God in het geheel aanwezig is, dat is soms ook niet helemaal te duiden. Dat kan zomaar het geval zijn in je persoonlijke situatie op dit moment. Datgene waar je in bent belandt. Maar ook in het wereldgebeuren. Hoe zit het nu precies? Wat gebeurt er? En God – ja, Hij is er, dat geloven wij – maar echt begrijpen hoe Hij dan hierin betrokken is, dat is lastig. Deze geschiedenis die wij hebben gelezen is wat dat betreft uit het leven gegrepen.

Nu laten wij dan maar gewoon wat langer stilstaan bij deze geschiedenis. En ik vermoed dat wij daardoor wel wat over onszelf, over ons als mensen, leren. En ik denk dat deze geschiedenis ook heel mooie dingen laat zien over hoe God in ons midden aanwezig is, op de achtergrond, of heel duidelijk, of door de dingen heen misschien.

Eerst maar even die Samuël, want daar begint het mee. Samuël was oud geworden en heeft zijn zonen tot richters over Israël aangesteld, zo begint het verhaal. Nou, als hij een zaak had, dan had ik dit een heel logisch verhaal gevonden, want: wat is er mooier dan dat je zonen het bedrijf willen overnemen? Dat is toch de grote wens van alle bedrijfseigenaren? Maar het richterschap, richter, leider van Israël zijn, *dat is geen eigen bedrijf...* Tot en met Samuël toe werden alle richters steeds door God geroepen, voor een bepaald moment, in bepaalde situaties. Maar hier neemt Samuël het initiatief om richters te installeren. Zijn eigen zonen. Waarom? Tja... Mogelijk dat er een goede reden voor was: Samuël wist hoe het volk steeds weer terugviel in het dienen van afgoden en het bewandelen van eigen gekozen wegen – dat was alle jaren hiervoor het geval geweest – en daarom wilde hij misschien zorgen voor een stukje continuïteit in het leiding geven aan het volk. Maar ja, als dat de reden zou zijn geweest, dan was de uitkomst wel teleurstellend, want laat zijn eigen zonen nu zo corrupt zijn... ze hadden lak aan recht en rechtvaardigheid. ... Je ziet wat dat betreft gewoon de geschiedenis zich herhalen: de meesten zullen de geschiedenis wel kennen, hoe Samuël jaren geleden als kleine jongen door zijn moeder Hannah bij Eli was gebracht om in de tempel dienst te doen. God wilde een nieuw begin maken met Samuël, want Eli werd oud en zijn zonen waren zulke slechte priesters: zo corrupt en goddeloos. En nu Samuël zelf oud is geworden herhaalt de geschiedenis zich: ook zijn zonen zijn corrupt en zijn tot een schande voor God. Hoe kan het bestaan?! Maar het gebeurt. In de beste families komt het voor.

De oudsten van Israël komen aan Samuël vragen of hij een koning wil aanstellen die hen zal leiden. Die hen zal *rechten, zal richten*, zo staat er letterlijk. Want Samuëls zonen brengen geen recht, zo geven zij aan. En Samuël? Hij is kwaad. Teleurgesteld. Of verdrietig. Of alles bij elkaar. 'Toen zei dit vroegen, was het kwaad in de ogen van Samuël', zo staat er (vers 6).

Wat is dat van Samuël? Vond hij deze vraag van de oudsten bedreigend, omdat dit het einde van het richterschap van zijn zonen zal betekenen? Maar wat dan met de corruptie en het wangedrag van zijn zonen? Waarom hoor je hem daar niets over zeggen? Hield hij zijn zonen de hand boven het hoofd? En waarom had hij het richterschap erfelijk gemaakt, door het op zijn eigen zonen over te laten gaan? Wilde hij de macht niet loslaten? Moest het binnen de familie blijven? En nog belangrijker... waar was Zijn vertrouwen op God eigenlijk? God Die steeds op Zijn moment en op Zijn manier richters had geroepen? God Die Zelf de leiding had in het leiden van het volk Israël toch...? Gelukkig ging hij er nog wel mee naar God. Samuël ging bidden.

Even naar onszelf toe: hoe belangrijk is het om naar jezelf te kijken hè? Dat leer ik in ieder geval van deze situatie. Want terwijl Samuël het de oudsten kwalijk neemt dat zij dit verzoek aan hem doen, lijkt hij hier niet te beseffen dat hij er mogelijk *zelf* voor heeft gezorgd dat hun verlangen naar een koning werd aangewakkerd. Want als je weggijkt van het gedrag van je eigen kinde-

ren, dan moet je niet vreemd opkijken als er zo'n verzoek wordt gedaan. En er is volgens mij weinig verschil tussen een richterschap dat van vader op zoon wordt overgedragen en een koningschap, waar de oudsten van het volk om vragen. Samuël is echt niet zo anders dan die oudsten van het volk...

Samuël gaat gelukkig met het verzoek van de oudsten naar God toe en dat is mooi..., maar ik vind het wel een beetje dubbel... Het lijkt er tot hiertoe allemaal zo menselijk aan toe te gaan – allemaal politiek – en God is er dan voor om het geklaag aan te horen als het anders loopt dan men had bedacht of had verwacht. Hoe menselijk: heel druk met onze eigen dingen en als iets misloopt en wij gefrustreerd zijn..., dan gaan wij bidden. Samuël had volgens mij beter op een eerder moment even zijn ogen kunnen sluiten. Het is zo belangrijk om in alle dingen steeds even de stilte op te zoeken... om te bidden? Ja, dat ook, maar ook om de rust te nemen *om even te kijken naar, na te denken over je eigen handelen... en ons eigen aandeel in bepaalde dingen. Hoe je gedrag of je woorden op een ander zullen zijn overgekomen.*

Schiet daarvan niet in de kramp. Niet jezelf gelijk een schuldgevoel aanpraten. Niet jezelf verlammen en niets meer durven te doen, want: 'het zal wel weer niet goed zijn.' Nee, maar eerlijk zijn in situaties waarin het stroef loopt, als de spanning in de lucht hangt, als iets vastgelopen is of als alles zo door elkaar heen loopt: *waar sta ik in het geheel? Hoe heb ik gehandeld? Wat wilde ik eigenlijk ten diepste? Wat was mijn verlangen? Mijn verborgen agend-a misschien? En kan ik zelf iets oppakken misschien? Heb ik misschien een sleutel tot een stukje verandering? Niet jezelf gelijk als slachtoffer zien. Nee, bedenken: wat zou God van mij vragen, ook als het mij misschien pijn gaat doen?*

Wat zou er zijn gebeurd als Samuël deze route zou hebben bewandeld?

Ja, wat zou er gebeuren als wij als christenen deze route bewandelen in een samenleving waarin heel snel meningen worden gegeven over anderen..., een samenleving waarin iedereen zich van iedereen slachtoffer voelt..., een samenleving waarin schuld-belijden en verantwoordelijkheid nemen heel ingewikkelde begrippen zijn geworden als het om jezelf gaat..., een samenleving waarin het woord 'zonde' weggesleten dreigt te worden...

Ik vind het wel heel sterk: Samuël ligt dit probleem van hem voor aan God, maar God lijkt het er helemaal niet op in te gaan. Nee, God zegt alleen: ze hebben niet jou verworpen, maar Mij! Zou God daarmee misschien hebben willen zeggen: 'Samuël, wat zit je nu te mokken? Nu ben je echt veel te veel met jezelf bezig..., ze hebben jou niet verworpen, maar Mij. Daar gaat het om.' *Soms moeten wij door onze pijntjes heen om met onszelf en met onze situaties op een hoger plan te komen. Gods plan.*

Nu even naar die oudsten van het volk kijken.... Die oudsten van het volk, tja, ik vind hun verzoek niet vreemd hoor: je verlangt toch naar nieuw leiderschap als de huidige leiders corrupt blijken te zijn en wanbestuur leveren? Toch is God heel scherp in Zijn oordeel: 'zij hebben Mij verworpen, dat Ik geen Koning over hen zal zijn.'

Waarom hebben zij God verworpen met dit verzoek om een koning? Nu, zij willen een koning, zoals *alle andere*

volken... Zij willen eigenlijk zoals alle andere volken zijn: met een zichtbare koning, die kracht uitstraalt, met een paleis, een machtscentrum, met een leger. Tastbare, concrete macht. Dat is iets heel anders dan: een voormalig nomadenvolkje zijn, bestaande uit verschillende stammen, een kwetsbaar volk dat op het moment dat het nodig is wordt gered door een God, een God Die Zichzelf verder niet laat zien, maar waar men gewoon met lege handen op moet vertrouwen en hopen. Eigenlijk zeggen ze met hun verzoek om een koning tot God: 'God, wij willen niet meer op deze manier met U optrekken en zo Uw uitverkoren volk zijn. Wij willen gewoon leven zoals de andere volken.'

Kunt u er iets van begrijpen hoe dit God moet hebben geraakt? God Die hen uit Egypte had geroepen, Die Zijn liefde op de berg Sinaï had uitgesproken tot Zijn volk..., God Die al hun geklaag in de woestijn heeft verdragen en geduld heeft getoond..., God Die in de afgelopen eeuwen steeds richters had gestuurd om hen te redden uit hun over zichzelf uitgeroepen ellende... God krijgt nu te horen: wij willen liever gewoon zoals die andere volken zijn.

Samuël moet namens God hen waarschuwen: weet je wel wat dat betekent? De koning zal wijngaarden van je nemen... en je knechten... en belasting (de tienden)... en je kinderen zullen in dienst genomen worden. Nemen, nemen, nemen is het Hebreeuwse werkwoord wat steeds weer terugkeert in de opsomming van Samuël over het bestuur van de koning. Maar het antwoord van de oudsten is onveranderd: 'nee, maar wij *willen* een koning'. Met andere woorden: 'wij willen het slavenhuis weer worden ingeleid en tot knechten worden.'

Dat willen-zijn-zoals-alle-andere-nen hè... Christenen lopen soms te klagen dat heel onze samenleving onchristelijk is geworden, maar ik heb het gevoel dat wij ons prima kunnen aanpassen aan de samenleving, of niet? Qua materiële zaken doen wij bepaald niet onder..., wat betreft onze mening geven ook niet volgens mij..., we doen mee met dezelfde modegrillen..., we hebben dezelfde politieke meningen soms..., we zijn ook niet veel milieubewuster als je het mij vraagt... en kerken werken vaak precies zoals alle andere organisaties met dezelfde strubbelingen... Maar dat als-de-andere-volken-willen-zijn..., het lastig vinden om zo'n uitverkoren positie van God te ontvangen en daarnaar te leven... God was daarover heel scherp richting het volk dat bij Samuël aanklopte: dit is ten diepste een verwerpen van Mij, besef je dat? Je verwerpt Mij daarmee. ... Meelopen..., meedoen... kan dus diepernstig zijn: God al dan niet verwerpen. Of Nieuwtestamentisch gezegd: Christus al dan niet verloochenen.

Wat ik ook heel triest vind om te zien: de oudsten van het volk kiezen bewust tegen hun eigen vrijheid in. Samuël houdt het hen nog voor: jullie zullen met een koning zo veel minder goed af zijn..., je geeft daarmee zoveel vrijheid op... Maar ze kiezen ervoor: als de andere volken willen zijn, dat is het. 'Als de anderen willen zijn'..., besef je hoeveel vrijheid wij daarmee zouden opgeven? In Christus, dankzij-Jezus-Gods-kind-mogen-zijn, dat is zo'n geweldige vrijheid. Geniet van die vrijheid. En wees daar alsjeblieft zuinig op! En lever je niet uit aan de machten van de wereld die 'nemen, nemen en nog eens van je nemen'.

We zouden naar Samuël en naar de oudsten kijken om ervan te leren. Maar wat zeker net zo ontdekkend is..., maar juist ook zo mooi... is hoe God met deze oudsten van het volk omgaat. Nu, daar wil ik nu tenslotte met u naar kijken:

Ten eerste vind ik het zo bijzonder dat God tegen Samuël zegt: 'luister naar hen'. Want: die oudsten luisterden niet naar God. Ook niet na Samuëls duidelijke betoog over de grote nadelen die aan het koningschap kleven. Zij leken totaal niet te willen luisteren, ze hadden hun keuze al gemaakt. *Zij* luisterden niet. Maar *God* wel! En Gods profeet moest dat ook doen.

God is een God Die luistert. Een God Die luistert, ook al kwetsen ze Hem, ook al kwellen ze Hem vanaf de uittocht uit Egypte tot hier toe... en nog stopt Hij Zijn oren niet toe. Wat een bijzondere hemelse Vader! Een Vader Die Zijn puberkind weer een heel verkeerde keuze ziet maken, terwijl Zijn kind niet beseft hoeveel pijn hij zijn Vader daar eigenlijk mee aan doet, maar... Hij blijft luisteren.

En... God beweegt mee. Dat vind ik het hele bijzondere in deze geschiedenis. God is het er niet mee eens – 'ze hebben Mij hiermee verworpen' – en toch gaat Hij erin mee. Om hen te laten leren door de gevolgen van hun domme keuze? Misschien. Of om er toch nog iets goeds uit voor te laten komen? Ik denk het, daar zal ik straks iets over vertellen. Maar God beweegt dus mee. Dat helpt mij ook om iets te begrijpen van Gods aanwezigheid in de wereld van anno nu. Er is zoveel wat lijnrecht tegen God en tegen Gods wil ingaat in deze wereld. En God lijkt het niet te deren? Of..., of is het zo, zoals hier bij Samuël en de oudsten: God is er heel duidelijk over wat Hij ervan vindt, maar Hij geeft ook de ruimte om keuzen te maken..., keuzen die soms echt niet verstandig zijn en schadelijk kunnen zijn.

Dat betekent niet dat God alles maar laat waaien, dat Hij alles maar laat gaan zoals het gaat. Nee, God houdt wel de regie. Hoe, dat begrijp ik vaak niet, maar dat Hij de regie houdt, daar getuigt deze geschiedenis in ieder geval van. Want *God* is het Die straks een koning zal aanstellen. Saul. En God is het Die vervolgens ook weer de nieuwe koning aanstelt, als Saul van het toneel moet verdwijnen. David. God beweegt mee... en dat is voor ons best heel ingewikkeld..., het geeft ruimte, maar het maakt het ook wel heel open allemaal..., maar ondertussen: God heeft de regie en is en blijft de werkelijke Koning.

Twee dingen wil ik u nog over deze 'luisterende en meebewegende God' meegeven.

Ten eerste: God werkt dus blijktbaar ook door onze fouten en foute keuzen heen. Misschien dat dit sommigen van ons wat rust en ruimte kan geven. De oudsten van het volk hadden niet voor een koning moeten kiezen, maar God gaat erin mee en uiteindelijk heeft God wel door die koningen heen Zijn volk verder geleid. Soms heb je een stap gezet, die je niet had moeten maken, die niet verstandig is geweest of ronduit fout. Iets waar je in ieder geval niet trots op bent of waar je mee worstelt. Het kan je scheiding zijn. Of misschien wel je partnerkeuze. Het kan je werk zijn. Of een financiële stap. Je schoolkeuze. Een verhuizing. Hoe je met je gezondheid bent omgegaan. Wees daarin eerlijk. Vraag vergeving. Neem je verantwoordelijkheid. *Maar onthoud ook van deze geschiedenis dat God dwars door onze fouten met ons doorgaat.* Dat God Zijn eigen draad rijgt door onze

weeffouten heen. Ik hoop dat dit een stukje ruimte geeft, voor als je naar je eigen levensgeschiedenis kijkt..., naar die vlekken die je niet kunt wegpoetsen. Blijf daar niet naar staren. God ging met Israël verder: waar zij de fout inging, pakte Hij de draad weer op en reeg door hun fouten heen Zijn patroon. Wonderlijk. Een wonderlijke God hebben wij.

En daarop voortbordurend: God Die in dat al-te-menselijke de regie houdt en Die dwars door onze fouten heen Zijn verhaal rijgt, kan zelfs prachtige dingen tot stand brengen uit die niet-fraaie menselijke geschiedenis van ons. Deze geschiedenis van een Samuël die wel even zijn eigen opvolging regelt en zo de macht probeert vast te houden... en van oudsten die met hun verzoek om een koning ten diepste God aan het verwerpen zijn... deze geschiedenis loopt uit op Jezus, de Koning der koningen..., geboren uit het koningengeslacht, uit het geslacht van koning David.

Ik vind dat zoiets wonderlijks dat uit al die menselijke keuzen tegen God... Gods ja-voor-ons blijft overeind staan. Bij de Heere Jezus zie je dat straks op het aller diepst. Daar staan allemaal mensen God te verwerpen. Joodse leiders spuwen Jezus in het gezicht. Romeinse soldaten kruisigen Jezus. Volgelingen van Meester Jezus laten zich overmeesteren door angst. En terwijl hier het diepst van het menselijke kwaad naar boven komt en alle menselijke keuzen zo diametraal tegen Gods goede wil ingaan..., geschiedt hier Gods wil... en wordt hier Gods weg zichtbaar... De Zoon van God wordt verworpen.... 'Mij hebben zij verworpen!'..., maar de diep gekwetste God die in Zijn hemd wordt gezet, geeft niet op. Hij geeft Zijn volk niet op. Hij geeft Zijn wereld niet op. Hij geeft Zichzelf voor de mensen.

In deze warrige geschiedenis van Samuël en de oudsten van het volk, ontdek ik heel veel over onszelf. Over hoe wij mensen vaak kiezen en falen. Hoe wij door onze keuzen soms ten diepste God verwerpen en onszelf van onze vrijheid beroven. Ik leer daardoor ook hoe wij ons leven op een hoger plan moeten tillen en verantwoordelijkheid hebben te nemen en onszelf eerlijk in de spiegel van God moeten bekijken.

Maar door die mist van menselijke keuzen en menselijk falen, lichtte in deze geschiedenis ook Gods goedheid op. God beweegt mee. Om ons mee te bewegen naar Zijn doel. Hij rijgt Zijn draad dwars door onze fouten heen... en brengt ons bij de Koning der koningen: Jezus Christus. Verworpen door ons, zodat wij nooit verworpen zullen worden. God gaat door. Door alles heen.

Laat dat Koninklijke Evangelie door alles van deze nieuwe week heen tot klinken komen.